

VİZESİZ AVRUPA: ATAD 29 YILLIK VİZEYİ KALDIRDI!

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşarı
Vedat Mirmahmutoğulları:

**Ar-Ge patente
dönüşmüyor,
kaynaklar eriyor**

Türkiye'de 'güzel işler de yapılıyor' dedirten Dr. Hakan Gürsu ve ekibi projelerinin hayata geçirilmesi için uğraş verirken, bir yandan da yeni tasarımlar üzerinde çalışıyor. Otoritelerce 2040 yılının teknesi olarak kabul edilen Volitan'ı yaratan ekip, şimdilerde alternatif enerji kullanan bir gezinti teknesi tasarlıyor...

20.
yıl

FINANS

DÜNYASI

● MART 2009 ● 7,5 TL ● AYLIK EKONOMİ-FİNANS DERGİSİ ● SAYI 231

*YASED konferansında ortak görüş:
Gerekli düzenlemeleri yapın*

**KRİZDEN
AVANTAJLI
ÇIKALIM**

**Acilen nükleer
santrale geçilmeli**

Uluslararası Enerji Ajansı Başekonomisti Fatih Birol

ISSN 1500-0268 31
9 771500 026007

Alkış bol, destek yok!

Dr. Hakan Gürsu, "Ülkemizde böylesine yaratıcı ve kapsamlı projelerin hayata geçirilmesine yönelik mekanizmaların ne kadar yetersiz ve ağır çalıştığı düşünüldüğünde geldiğimiz noktanın oluşan bir büyük boş beğeni düzeyinde kalması yadigarlanmamalı... Bu yaklaşımların hızla değişmesi gerektiği aksine durumlarda beyin göçü dahil, çözümsüzlüklerimizin içinde neler kaçırdığımızı konuşmanın ötesinde yapılacak fazla bir şey kalmıyor."

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Hakan Gürsu'nun başkanlığındaki Designnobis ekibi, dünyada ses getiren başarılı işlere imza atıyor. Designnobis, mobilyadan zırhlı askeri araca kadar pek çok endüstriyel tasarım üzerinde çalışıyor. Ekip, Volitan isimli tekneyle, 2007'de New York'ta 32 ülkeden binin üzerinde projenin yer aldığı ve dünya tasarım Oscarı olarak nitelendirilen yarışmada, "en iyi tekne tasarımı" ve "yılın en iyi ulaşım aracı" olmak üzere iki birincilik kazandı. 2008 sonlarında da, bir başka yarışmada Volitan projesi ile en çevreci ulaşım aracı dalında birinciliği, çevreci ürün grubunda Aqua-Trap (su kaparı)

projesiyle ikinciliği, Fire-Knight (susuz orman yangını söndürme aracı) projesi ile de kavramsal daldaki mansiyon ödülünü kazandı.

Bunca olumsuzluk içerisinde Türkiye'de "güzel işler de yapıyor" dedirten Hakan Gürsu ve ekibi projelerinin hayata geçirilmesi için uğraş verirken, bir yanda da yeni tasarımlar üzerinde çalışıyor. Otonitelerce 2040 yılının teknesi olarak kabul edilen Volitan'ı yaratan ekip, şimdilerde alternatif enerji kullanan bir gezinti teknesinin tasarımına mesal harcıyor.

Uluslararası araştırma geliştirme kuruluşlarının dev bütçelerine karşın, daha sınırlı imkanlarla önemli başarılarla

imza atan ekibin başkanı Dr. Hakan Gürsu çalışmalarını anlatırken, projelerinde yeterli desteği göremediklerini söylüyor. Araştırmacılara sunulan imkan ve desteklerin sıfır noktasında olduğu sürece, uluslararası başarı ve kazanımların bireysel düzeyde kalacağına, yüksek katma değer potansiyele sahip ürünlerin kalite üzerinde kalıp, unutulup gideceğine dikkat çekiyor.

Volitan, susuz yangın söndürme aracı ve su kaparı tasarımlarıyla birçok prestijli ödüle sahip olduğunuz gibi aslında çevreye çok önemli katkıları olacak buluşlara da imza attınız. Yenilenebilir enerji kaynaklarının bir hayli revaçta olduğu günümüzde bu projelerin tam anlamıyla hayata geçmesiyle doğayı ne gibi tehditlerden, ne ölçülerde uzak tutmuş olacağız? Örneğin, karbon emisyonundaki azalmayı ne kadar etkileyecek, tarım sektöründeki su kullanımında ne kadar tasarruf yapılacaktır?

İnsanlığın karşılaştığı sorunlara çözüm arayışları tüm disiplinlerin belkide değişmeyecek temel ilgi alanlarının en başında geliyor sanıyorum. Bu çerçevede bakıldığında, güncel sorunlara yaratıcı, pratik ve etkili çözümleri geliştirmenin son derece önemli bir çaba olduğu açık. Çevre sorunlarının 1970'li yıllardan itibaren dünyayı tehdit etmekte olduğu bilincinin yaygınlaşmaya başladığı. Giderek hızlanan doğal kaynakların tüketildiği süreçler ile yeni bir kaos döneminin içine girildiği ve çözüm arayışlarının artmakta olduğu izleniyor.

Karbondioksit salınımı, ozon tabakasının incinmesi, fosil yakıtların aşırı tüketimi ve doğal kaynakların imhelenerek tüketimi ile yaratılan çevre sorunları, yakın gelecekte dünyayı nicel ve nitel anlamda değiştirecek noktalara doğru sürüklenmekte.

Bir tasarımcı olarak, "Gelecekte daha temiz bir dünya için neler yapabiliriz?" sorusuna mesleki birikimler çerçevesinde çözüm aramanın keyifli sonuçları ile karşılaşmak, çalışmalar ve ürün olu-

şumunu hızlandırıyor. Karbondioksit salınımı, öncelikle ürün üzerinde azaltılabilecek bir karar gibi durmasına rağmen, hali hazırda mevcut kullanılan birlerce ürün üzerinden gidildiğinde farklı açılmaları da içermeyi çağırıyor. Bu çerçevede ağaçlandırmayı hızlandırmak, flora ve faunayı korumak bu salınım etkisini azaltmanın etkin ve pratik bir başka yöntemi olduğu da açık.

2007-2008 döneminde geliştirildiğimiz dört farklı proje üzerinde, çevre sorunlarına getirdiğimiz alternatif ba-

kaş açıları, fosil yakıt yerine alternatif enerji kullanımı, orman yangınlarını susuz söndürme arayışları, sürdürülebilir enerji kaynakları kullanan ürünler ve sulama sorunlarını azaltma çabaları ile ortaya çıkan tüm ürünler, dünyanın beğenisine sunulmuş, eserler farklı ve prestijli yarışmalarda defalarca ödüllendirildi.

Çalışmaların hepsinin uygulanabilirlik raporları, çevre etüdüleri projelerle beraber hazırlanarak, yarışma değerlendirilmesi için sunuluyor. Özellikle çevreci yarışmalarda en az yaratıcılık kadar, çevreye olan katkının ve üretilebilirliğin de değerlendirildiği düşünülürdünde sonuçların memnuniyeti ortaya çıkıyor.

Volitan'ın tasarlanmasıyla deniz ulaşımında yeni bir döneme girildiği ilgili çevrelerce dile getiriliyor. Bu tasarımın hareket kabiliyetini sağlayan güneş ve

rüzgar enerjisini, diğer ulaşım araçlarına (otobüs, uçak, otomobil...vs) hatta sanayide çevre üzerinde olumsuz etkiler yaratan fabrikalara uygulayarak, kirliliği azaltmak mümkün olabilir mi? Bu yönde projeleriniz mevcut mu?

Volitan, 2007 yılında otoritelerce 2040 yılının teknesi olarak değerlendirilmeyi başaran sıradışı bir ürün. Fosil yakıt fiyatlarının tavan yaptığı bir dönemde "0" karbondioksit salınımını hedefleyen ilk deniz aracı olarak uluslararası başarılarımıza imza attı. 2009 başında da dünyanın en çevreci ulaşım aracı ödülü almayı başararak yapılmadan üç ödül kazanan ilk deniz aracı.

Özellikle uluslararası araştırma, geliştirme firmalarının milyonlarca dolar harcayarak yürüttüğü araştırmalar sürerken imkansızlıklar içinde ortaya çıkması ve bahse konu başarıları kazanması bizlere gelecek için umut veriyor. Çalışmalarımız bu sene kıyılarımızda günlük turistik tekneler üzerinde yoğunlaşma noktasına bizi getirdi. Alternatif enerji kullanan bir gezinti teknesinin tasarımı konusunda mesafe almaktayız.

Fire-knight adlı projemizde geliştirdiğimiz araç, bir melez (elektrikli - araç) olup orman yangınlarında yakın temas özelliklerine sahip. Gene kent- sel alanlarda, 25 kilometrenin altında hıza sahip ve 250 kilogramı geçmeyen (AB normlarına uygun) bir araç geliştirme konusunda çalışmalarımız sürüyor. Geliştirilen tüm projelerde, karbondioksit salınımı azaltmak amacı ile alternatif enerji kullanımı hedeflemek temel hedeflerden birisi.

Tasarlamış olduğumuz susuz yangın söndürme aracının, bugüne kadar kullanılan diğer yangın söndürme yöntemlerine karşı ne gibi avantaj ve dezavantajları bulunuyor? Türkiye'de bu projenizin hayata geçirilmesi için herhangi bir girişim ve çalışma gerek özel sektör gerekse de ilgili bakanlık nezdinde yapılıyor mu?

Fire-knight projesi, susuz orman yangınlarına müdahale aracı olarak tasarlandı. Giderek su kaynaklarının azalması ve tüketimin artması ile ortaya çıkan problemler gündemi meşgul ediyor. Gene duyarlı bir tasarımcı olarak "su" ya alternatif çevreci bir söndürme sistemi geliştirme noktasına bizi getirmiş zahmetli ve uzun bir çalışma süreci sonucunda ürün ortaya çıktı.

Fire-knight ilk defa Ekim 2008 'de sayın cumhurbaşkanının tebrik daveti sırasında sunuldu ve çok beğenildi. Markam tarafından, Orman Bakanlığı'na yönlendirilen proje, sayın bakanın da yer aldığı geniş katılımli bir tartışma ortamında değerlendirildi. Devletin bu araçları derhal kullanmak isteği tarafımıza iletildi. Yurt dışında ilgi ve istek

yoğunluğu ise geleneksel olarak daha yüksek. Araç, öncelikle bir söndürme aracı olmanın ötesinde, mücadele ve önlem aracı ve yangın sonrası ise; ağaçlandırma çalışmalarında kullanılabilecek özellikleri ile dünya da bir ilk olarak ortaya çıktı.

Kullanılan malzemenin yangın bölgesinden alınması ve çevreye bir etkisinin olmaması, yangına yakın müdahale imkanları ile etkin bir alternatif araç olarak değerlendirilmekte. Su kullanımı ile kıyaslandığında sayısız avantajı olduğu otoritelerce kabul ediliyor. Üzerinde patent potansiyeline sahip pek çok buluşu barındırdığı için proje detayları gizli tutuluyor. Tamamen yerli imkanlar ile üretilebilecek bir yapıya sahip.

Araç çok beğenilmesine rağmen, ülkemizde böylesine yaratıcı ve kapsamlı projelerin hayata geçirilmesine yönelik mekanizmaların ne kadar yetersiz ve ağır çalıştığı düşünüldüğünde geldiğimiz noktanın oluşan bir büyük boş beğeni düzeyinde kalması yadırganmamalı. Araştırmacılara sunulan imkan düzeyi ve destekler "0" noktasında olduğu sürece bu ve benzeri uluslararası başarılar ve olası kazanımlar bireysel düzeyde duracak ve yüksek katma değer potansiyeline sahip ürünler kağıt üzerinde kalacak ve unutulacaktır. Fire-knight gibi bir proje tüm insanlık için alternatif bir çözüm değeri taşımakta, şu satırların yazıldığı sırada Avusturalya da binlerce insanın zarar gördüğü ve 147 kişinin öldüğü yangınlar konuşulurken görebilenler için hala ciddi bir çözüm olarak durmaktadır. İmkansızlık

lar içinde yaratılan bu projeler ulusal gücümüzü, uluslararası ortamlarda dururduğumuzun en etkili ve hızlı çözümünü olduğunu artık görmek gerekiyor. Bu yaklaşımların hızla değişmesi gerektiği aksine durumlarda beyin göçü dahil, çözümsüzlüklerimizin içinde neler kavrıldığını konuşmanın ötesinde yapılacak fazla bir şey kalmıyor.

Yaz aylarında sıcaklığın yükselmesiyle birlikte genellikle Türkiye'nin güney ve güneybatı sahillerinde orman yangınlarıyla yüzleşmek zorunda kalıyoruz. Yangın söndürmeden ziyade orman yangınlarını önlemeye yönelik herhangi bir çalışmanız var mı?

Fire-knight kapsamlı bir çalışmanın sadece araç bölümü. Aynı çalışma yangın söndürme ekiplerinin kıyafet ve kullandığı teçhizat gibi altyapı unsurlarını da kapsıyor. Orman yangınları kişisel olarak beni ve ekibimi çok rahatsız ediyor ve çalışmalarımız bu yönde sürüyor. Gerekli ilgi ve destek yaratılması sonucunda bu kapsam hızla büyüyecek ve etken sonuçları ortaya çıkacaktır. Elimizdeki imkan düzeyi ile yarattığımız sonuçlar, başarılar ka-

Ödülleri ses getirdi

Green Dot Award 2008 'de bir ilk olarak Türk tasarım ekibi, ulaşım başlığı altında; çevreci ürün grubunda Aqua-Trip (su kapalı) projesi ile, üçüncü derece ödülünü Fire-Knight (susuz orman yangını söndürme aracı) projesi ile olmak üzere üç ayrı dalda birden ödül kazandı. VOLITAN, Tasarım Oscar'ları kabul edilen International Design Award 2007'de de büyük ödülü iki dalda (Dünyanın En İyi Deniz Aracı Ödülü, - 2007 Dünyanın En İyi Ulaşım Aracı Ödülü) Türkiye'ye getirmeyi başarmıştı. Volitan ODTÜ öğretim üyesi Dr. Hakan GÜRSU başkanlığındaki DESIGNNOBIS ekibinin dünyada saygı uyandıran ürünü. Bir Türk tasarım ürünü olarak dünyada büyük ilgi uyandıran VOLITAN Projesi, Dünya Çevre Oscarları (Green Dot Award) kabul edilen bu yarışmada da ulaşım dalında büyük ödüle layık görüldü.

dar bile ilgi çekmiyor. Ama uluslararası ortamlarda yakalanan sonuçların hangi imkanlar ile yaratıldığı gerçeği fazlasıyla ilgi görüyor. İmkanlar düzeyi itibarı ile yarıştırdığımız binlerce tasarım firmasının arasında sonuncu olduğumuz, ama başarı düzeyi itibarı ile dünyanın en iyi 10 tasarım firması arasında anıldığımız gerçeği trajikomik bir durum yaratıyor.

2023 yılında Cumhuriyetin 100. yılını kutlayacak Türkiye'yi çevre sorunları ile mücadele konusunda şu anki noktasından farklı olarak nerede görüyorsunuz?

Bu yazıyı hazırlarken ülkemiz uluslararası Kyoto sözleşmesine imza atmıştı. Bu sözleşmenin sorumlulukları ciddi çalışmaların başlamasını kaçınılmaz kılıyor. 2009 başında ABD'de ilk defa düzenlenen Green Dot 2008 yarışmasında yer alan, 52 ülkeden 2 binin üzerinde firmanın yer aldığı ve 4 bin 800'ün üzerinde projenin katıldığı aktivite hassasiyetleri ve arayışların ciddiyetini gösteriyor. Türkiye, bu yarışmada bizim geliştirdiğimiz üç proje ile -ki katılım 3 ile sınırlıdır- en çok ödül alan ve ülke klasmanının da birinciliğe kazanan ülke olmayı başardı. Çevreci bir duyarlılığı dünyaya mesaj olarak taşımıştır. Volitan da üçüncü birinciliği ile ulaşım dalında ulusal çevreci duyarlılığımızı dış kaynaklarda iki yıldır sergiliyor. Bu imkansızlıklar içinde yapılan çalışmalar, hiç bir fon tarafından desteklenmeden başarılmakta ve sonuçları, tanıtım fonlarının getirdiği etkiyi katlıyor. Bütün bu imkansızlıklara ve umarsızlıklara rağmen yürüdüğümüz yoldaki çabalarımız devam edecektir. Çünkü dünyanın geleceği öncelikle çevre, enerji ve sürdürülebilirlik düzeyinde kilitleniyor.

İşte, tam bu noktada fırsatlar doğuyor. Bu konularda hamle yapan, araştırma geliştirmeye kaynak ayıran ülkeler hızla sınıf atlayacak, teknolojik ve sosyal refah düzeyleri için ayırdıkları kaynaklarını artırmayı başaracak ve ekonomilerini toparlayacak gibi gözüküyor.